

Pokretne knjižnice Koprivničko-križevačke županije

Rožić, Kristina

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:631813>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2020./2021.

Kristina Rožić

Pokretne knjižnice Koprivničko-križevačke županije

Diplomski rad

Mentorica: dr.sc. Ana Barbarić, red. prof.

Zagreb, lipanj 2021.

Sadržaj

1. Uvod.....	3
2. Pokretne knjižnice.....	4
3. Povijest pokretnih knjižnica.....	7
4. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica.....	11
5. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica.....	13
6. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci.....	22
7. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci.....	25
8. Zaključak.....	31
9. Literatura.....	32

1. Uvod

Tema ovog rada su pokretne knjižnice Koprivničko-križevačke županije. Glavni cilj rada je objasniti nastanak pokretnih knjižnica Koprivničko-križevačke županije te odgovoriti na pitanja koja se odnose na njihov razvoj i usluge. Na početku rada govoriti će se o samom pojmu pokretne knjižnice, definiciji i povijesnom razvoju. U radu će se govoriti o nastanku i razvoju Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica te o nastanku i razvoju njezine Bibliobusne službe. Također će se govoriti o nastanku i razvoju Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci te o njezinoj Bibliobusnoj službi. Glavno istraživačko pitanje na koje se u radu želi odgovoriti jest prikaz razvoja i usluga pokretnih knjižnica Koprivničko-križevačke županije.

2. Pokretne knjižnice

Prema zborniku radova Pokretne knjižnice u Hrvatskoj, pojam pokretne knjižnice može se objasniti na dva načina. „Termin pokretna knjižnica može se tumačiti dvojako – kao pokretna zbirka građe koja se ostavlja na određeno vrijeme na nekom mjestu (školi, ustanovi, poduzeću...) i kao knjižnica smještena u nekoj vrsti prijevoznih sredstava.“¹ Može se zaključiti kako se pojam pokretne knjižnice podrazumijeva više vrsti. Prema Izmenama Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj definicija bibliobusa je: „Bibliobus je pokretna knjižnica, smještena u cestovnom vozilu (autobus, kamion ili kombi), koja ima knjižničnu građu, stručno osoblje i opremu za pružanje knjižničnih usluga stanovnicima na više međusobno udaljenih područja.“² Navedenom definicijom trebalo bi se služiti pri objašnjavanju pojma pokretnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Dakle, pokretnom knjižnicom može se smatrati ono prijevozno sredstvo koje zadovoljava navedene uvjete te sadržava potrebnu građu. Pokretna knjižnica može se tako pojaviti u različitim oblicima cestovnog prijevoza, ali najčešći je bibliobus. „Najčešći oblik pokretne knjižnice je bibliobus – specijalno vozilo namjeski izrađeno na autobusnom ili kamionskom podvozju i opremljeno za smještaj knjižnične građe.“³ Odabir takvog dizajna može se objasniti time da se radi o praktičnosti. Dizajn autobusa ili kamiona daje dovoljno prostran prostor za građu, a uz to se na vrlo praktičan način može kretati i dolaziti na područja gdje ne postoje uobičajene knjižnice. „To su zapravo male knjižnice u specijalno građenim autobusima s policama, koji kao produženi punktovi narodne knjižnice posuđuju knjige stanovnicima gradskih četvrti ili udaljenih naselja u kojima ne postoje knjižnice.“⁴ Dakle, može se zaključiti kako je svrha pokretnih knjižnica na neki način približiti knjige svima. S obzirom da postoje mjesta bez knjižnica, pokretne knjižnice nastale su kao alternativan način kojim je uvelike olakšan pristup

¹ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

² Izmjene Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // 17(2021).

³ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

⁴ ErI Šafar, M. Razvoj pokretnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku , Odjel za kulturologiju : Matica hrvatska, Ogranak, 2017. Str. 54.

građi. Pokretne knjižnice najčešće se pojavljuju u obliku bibliobusa. Prilagodbom određenog vozila ono se može koristiti u svrhu pokretne knjižnice. „Kako bi bibliobus mogao obavljati funkciju pokretne narodne knjižnice, treba biti posebno projektiran i konstruiran te namjenski opremljen odgovarajućim namještajem i drugom potrebnom opremom, u skladu s Pravilnikom o tehničkim uvjetima vozila u prometu na cestama i knjižničnim standardima”⁵ Takve promjene potrebne su kako bi bibliobus mogao ispuniti funkciju pokretne knjižnice. Zbog toga je važno na pravilan način obaviti promjene kako ne bi došlo do nepotrebnih poteškoća. „Bibliobus treba biti konstruiran na način da je osigurano dobro osvjetljenje, mogućnost zagrijavanja i prozračivanja, odgovarajuća dostupnost ulaza/izlaza za korisnike te funkcionalna prohodnost za korisnike i osoblje duž unutrašnjosti vozila.”⁶ Bibliobus bi tako trebao biti prilagođen kako bi se mogao koristiti. S obzirom da se radi o vozilo koje na neki način ima svrhu ustanove, potrebno ga je prilagoditi toj namjeni. „Vrste bibliobusa su kombi, kamion i autobus. Određuje ih tip podvozja na kojem je obavljena nadogradnja odnosno prenamjena u pokretnu knjižnicu.”⁷ Na taj način vozilo je usklađeno s potrebama pokretne knjižnice te se može koristiti u tu svrhu.

Prema IFLA-inim smjernicama, najčešći oblik pokretnih knjižnica su pokretne knjižnice uz stacionirane knjižnice. Takav oblik pokretnih knjižnica označava situaciju u kojoj postoji središnja knjižnica koja se nalazi u središtu nekog područja. U sastavu knjižnice mogu djelovati ogranci u gradskim naseljima, a u ruralnim i rubnim urbanim područjima pokretne knjižnice. Izoliraniji korisnici mogu koristiti uslugu zbirke koje su postavljene na određena mjesta ili im se građa dostavlja na adresu.⁸ Takav oblik pokretnih knjižnica radi na način da pokretna djeluje u sastavu stacionirane knjižnice te se smatra njezinim odjelom. Ovakav način može biti kvalitetan zbog toga što korisnici iz udaljenih naselja bez stacioniranih knjižnica imaju pristup istoj vsti građe kao i korisnici matične knjižnice. Prema IFLA-inim smjernicama pokretne knjižnice može osnovati bilo koja razina vlasti. Prema tome nadležnost pokretne knjižnice može biti na nacionalnoj razini, na regionalnoj razini – županija ili regija i na lokalnoj razini – grad ili općina.⁹ S obzirom na vrstu nadležnosti, pokretne knjižnice mogu se razlikovati te funkcionirati

⁵ Izmjene Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // 17(2021).

⁶ Izmjene Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // 17(2021).

⁷ Izmjene Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // 17(2021).

⁸ Smjernice za pokretne knjižnice / prerađeno izdanje priredila radna skupina IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Ianom Stringerom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 13.

⁹ Smjernice za pokretne knjižnice / prerađeno izdanje priredila radna skupina IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Ianom Stringerom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 12.

na drugačiji način. Prema tome se mogu razlikovati i načini financiranja. Prema IFLA-inim smjernicama postoje neke razlike u financiranju pokretnih i stacioniranih knjižnica. Najveću razliku čini činjenica da su vozila pokretnih knjižnica specijalizirana vozila zbog toga moraju biti posebno kvalitetno izrađena. Druga razlika odnosi se na dijelove godišnjeg proračuna koji su drugačiji u slučaju pokretne knjižnice. Razlog tomu je što su troškovi stacionirane knjižnice veći, ali ona traje duže nego pokretna knjižnica. Ipak se naglašava prednost pokretne knjižnice u slučaju kada je potrebno brzo organizirati knjižničnu uslugu za područja bez stacioniranih knjižnica.¹⁰ Pokretne knjižnice i stacionirane knjižnice razlikuju se prema određenim stavkama. S obzirom na njihovu praktičnost, pokretne knjižnice dobar su izbor za područja bez stacioniranih knjižnica, a posebno ruralna područja s lošom prometnom povezanošću.

Jedna od važnijih stavki pokretnih knjižnica je fond. Prema IFLA-inim smjernicama, fond svake pokretne knjižnice trebao bi biti prilagođen zajednici u kojoj se nalazi. Fond bi trebao uključivati sadržaj koji ispunjavaju potrebu za zabavom, informacijama, obrazovanjem i kulturom. Zbirke bi trebale odgovarati različitim potrebama svih korisnika. Knjižnica bi trebala sadržavati knjige na različitim jezicima, knjige koje se odnose na neke posebna područja ili aktivnosti. Isto tako, potrebno je imati građu koja je važna za zajednicu, ovisno o dobi, spolu, vjerskoj ili etničkoj pripadnosti. Na kraju je važno naglasiti kako bi fond pokretne knjižnice trebao biti kvalitetno planiran od strane uprave knjižnice.¹¹ Korisnici pokretne knjižnice razlikuju se, tako svatko od njih ima svoje osobne potrebe za različitom vrstom literature i različitim aktivnostima. Prema tome bi se pokretna knjižnica trebala voditi te prilagoditi građu svima.

Kada se govori o troškovima pokretnih knjižnica, IFLA-ine smjernice objašnjavaju kako cijena vozila ovisi o nekoliko kriterija. Neki od kriterija koji utječu na cijenu su: vrsta odabranog vozila, kvaliteta opreme, pristojbe, stanje na mjesnom tržištu i tehnički standardi. Vozila bi trebala biti prilagođena funkciji koju trebaju obavljati, već pri kupnji vozila bi se trebalo početi planirati sredstva za njegovu zamjenu. U pokrivanju troškova nabave vozila može sudjelovati

¹⁰Smjernice za pokretne knjižnice / prerađeno izdanje priredila radna skupina IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Ianom Stringerom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 20.

¹¹ Smjernice za pokretne knjižnice / prerađeno izdanje priredila radna skupina IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Ianom Stringerom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 42.

vlast, može se raditi o kombinaciji subvencija, bankovnim kreditom ili posudbom.¹² Važno je osigurati sredstva za nabavu vozila. Svi navedeni kriteriji utječu na troškove na različite načine.

Na prostoru Hrvatske pokretne knjižnice imaju određenu tradiciju. Tijekom godina postojanja ostvarile su iznimnu popularnost. „Pokretne knjižnice u Hrvatskoj, u županijama u kojima djeluju, predstavljaju iznimno važan i uistinu nezamjenjiv dio županijskih mreža narodnih knjižnica jer pružaju knjižničnu uslugu u područjima gdje nije moguće organizirati drukčije, stacionirane oblike knjižnica.”¹³ Korisnicima iz udaljenih područja iznimno su važne u smislu promoviranja čitanja i omogućavanja pristupa građi.

3. Povijest pokretnih knjižnica

Prema Erl Šafar, početak pokretnih knjižnica dogodio se 1912. godine u SAD-u, dok su se u Europi pokretne knjižnice pojavile u 1927. godine u Njemačkoj. Autorica objašnjava kako e u to vrijeme počelo koristiti automobile za prijevoz građe te su time oni postali novi oblik pokretnih knjižnica koji su prije toga obavljale konjske zaprege.¹⁴ Može se zaključiti da pokretne knjižnice nisu novitet, već postoje kroz dugi period povijesti. Jedina razlika koja se kroz vrijeme mijenja je njihov oblik, tj. prijevozno sredstvo kojim se služe. Razvoj pokretnih knjižnica može se pratiti na primjeru svijeta i Europe, ali i Hrvatske. Tako se može spomenuti kako i na području Hrvatske bilježi se razvoj pokretnih knjižnica kroz povijest.

Autorice Črnjar i Vugrinec navode kako su 1911. godine postojale pokretne knjižnice u smislu da se fijakerima prevozilo knjige u sela u okolici Karlovca. Autorice objašnjavaju kako se navedeni način prijevoza počinje više koristiti nakon Drugog svjetskog rata, a u to se vrijeme počinju koristiti i druga vozila te se knjige prevoze po velikom dijelu području Hrvatske.¹⁵ Može

¹² Smjernice za pokretne knjižnice / prerađeno izdanje priredila radna skupina IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Ianom Stringerom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 20.

¹³ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice kao dio knjižnične mreže narodnih knjižnica u Hrvatskoj : stanje i razvojni planovi. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1-2(2015.), str. 238.

¹⁴ Erl Šafar, M. Razvoj pokretnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Odjel za kulturologiju : Matica hrvatska, Ogranak, 2017. Str. 44.

¹⁵ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

se zaključiti kako su se na području Hrvatske pokretne knjižnice razvijale kroz gotovo cijelo 20. stoljeće. Prvotno su se prevozile fijakerom što su kasnije su zamijenile modernije verzije vozila kao što su autobusi, kombi ili automobili. Tijekom vremena pokretne knjižnice sve se više razvijaju, događaju se najveće promjene te se počinju razvijati bibliobusne službe.

Autorice Črnjar i Vugrinec objašnjavaju razvoj pokretnih knjižnica u Hrvatskoj. Navode kako se 60-tih godina prošlog stoljeća razvija ideja o stvaranju novog oblika pokretnih knjižnica, tj. bibliobusa. Autorice pojašnjavaju kako je prva pokretna knjižnica u vozilu koju se može smatrati bibliobusom, uspostavljena u sklopu Gradske knjižnice Karlovac 1964. godine kada je u sklopu te knjižnice funkcionirao kombi koji je bio prilagođen za pokrete pokretne knjižnice. Također, naglašavaju kako je prva bibliobusna služba trebala biti otvorena u sklopu Gradske biblioteke Rijeka, ali se to zbog manjka sredstava dogodilo tek 1969. godine.¹⁶ Može se zaključiti kako je početak korištenja vozila kao što su kombi i autobus obilježio promjene po pitanju pokretnih knjižnica. Na taj način pokretne knjižnice modernizirale su se i omogućile lakši i bolji pristup građi knjižnice. Time se počelo razvijati i otvarati nove bibliobusne službe u još nekoliko gradova diljem Hrvatske. O tome nam govore i autorice Črnjar i Vugrinec koje navode kako su se tijekom 70-ih i 80-ih otvaraju bibliobusne službe u nekoliko gradova. Navode kako se 1972. godine Gradska knjižnica Rijeka u promet uključuje novi bibliobus, a Narodna knjižnica „Petar Preradović” Bjelovar se kombijem također osniva bibliobusnu službu. Autorice dalje navode i zagrebačku bibliobusnu službu koja je počela raditi 1976. godine, a prema primjeru njihovog bibliobusa izrađeni su bibliobusevi tijekom sedamdesetih i osamdesetih u drugim gradovima kao što su: Karlovac, Pula, Čakovec, Koprivnica, Bjelovar, Duga Resa i dr.¹⁷ Može se dati zaključak kako je navedeni period bio izuzetno produktivan za razvoj pokretnih knjižnica u Hrvatskoj. Počele su se organizirati bibliobusne službe diljem Hrvatske te se u to vrijeme događa veliki razvoj. Može se zaključiti kako su razvoj i otvaranje novih bibliobusnih službi tijekom

¹⁶ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

¹⁷ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

navedenog perioda pokazao je da je postojala velika potreba za pristupom građi. Na ovaj način knjižnice su mogle osigurati pristup građi u okolnim naseljima bez knjižnica.

Autorice objašnjavaju daljnji razvoj bibliobusnih službi. Navode kako nakon ubrzanog razvoja dolazi do promjene te sredinom osamdesetih sve više bibliobusnih službi prestaje s radom. Autorice objašnjavaju kako su se te promjene dogodile zbog različitih razloga, a neki od njih su: manjak financijskih sredstava, dotrajalost vozila, a kasnije i ratno stanje te administrativne promjene u ustrojstvu općina i gradova.¹⁸ Zbog navedenih razloga događaju se promjene koje su utjecale na smanjivanje broja pokretnih knjižnica. Može se reći kako se radi o periodu stagnacije. U navedenom razdoblju nije se radilo na obnavljanju bibliobusnih službi te one postaju sve manje popularne. Ipak, u tom razdoblju događaju se određene pozitivne promjene čiji cilj je bio urediti i organizirati sustav pokretnih knjižnica. Autorice tako navode kako se 1990. godine donose Standardi za pokretne knjižnice – bibliobuse u Republici Hrvatskoj koji se koriste do 1999. godine. Navodi se kako se Standardi donose godinu dana prije no što IFLA izdaje Smjernice za pokretne knjižnice i prije no što mnogi broj država ima nacionalne standarde za pokretne knjižnice.¹⁹ Donošenje Standarda govori o djelovanju i naporima kojima se pokušalo organizirati sustav pokretnih knjižnica na nacionalnoj razini.

Nakon stagnacije krajem 20. stoljeća, početkom 21. stoljeća događaju se određene promjene. Autorice navode kako 2002. godine, nakon velikih napora knjižničara, Ministarstvo kulture RH počinje sufinancirati nabavu bibliobusa. Nakon toga se kroz 2003. i 2004. počinju nabavljati novi bibliobusi u Bjelovaru, Čakovcu, Karlovcu, Koprivnici i Rijeci.²⁰ Uključivanjem Ministarstva u financiranje bibliobusa knjižnicama je omogućeno jednostavnije nabavljanje novih vozila. S obzirom da više ne moraju snositi sva financiranja same, napokon su se mogla

¹⁸ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

¹⁹ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

²⁰ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

nabaviti nova vozila. To je pomoglo u razvijanju mreže pokretnih knjižnica u Hrvatskoj jer su se one sada mogle proširiti. Time je veći broj korisnika mogao imati pristup bibliobusu. Autorice objašnjavaju kako je nabava novih vozila potaknula mogućnost za organiziranje usluga i programa, a poseban se naglasak stavio na socijalno isključene skupine. Važno je naglasiti važnost pokretne knjižnice kao nezaobilazan segment knjižničarstva u Hrvatskoj na kojemu bi se još više trebalo prepoznati.²¹ Pokretne knjižnice na važan način pomažu u popularizaciji čitanja i posuđivanja građe. One su važan dio knjižničarstva i zbog toga bi se trebalo uložiti mnogo napora kako se ova praksa ne bi izgubila. Zbog toga bi se trebalo raditi na pronalaženju rješenja i sredstava kojima bi se osigurao taj cilj. Vugrinec naglašava kako je glavni cilj pokretnih knjižnica, u Hrvatskoj i svijetu, uvijek bio pružanje usluga najranjivijim skupinama korisnika. Posebno osobe koje žive u manjim naseljima, djeca, starije osobe, teško pokretne osobe i osobe s invaliditetom, štićenici domova za starije, zatvorenici i sl.²² Isključenost određenih skupina iz određenih segmenata društva problem je kojemu bi se trebalo pristupiti na pravilan način. U tom smislu pokretne knjižnice mogu pomoći kako bi se te skupine korisnika uključilo u djelovanje knjižnica. S obzirom da se radi o skupinama koje su često isključene iz određenih društvenih događanja, knjige i ostala građa mogu pomoći tim korisnicima. Na taj način pokretne knjižnice mogu pozitivno utjecati na kvalitetu života te im ponuditi sadržaje prema njihovim potrebama. Autorica naglašava još jedan važan segment pokretnih knjižnica, a to je činjenica da su one često jedino mjesto gdje stanovnici malih i udaljenih naselja imaju pristup tehnologijama, literaturi za učenje i edukaciju. Još jedan važan dio djelatnosti pokretne knjižnice je i poticanje čitanja, a posebno kod djece. Upravo je to razlog zbog kojega se najviše stajališta nalazi uz škole i vrtiće.²³ Stanovnicima udaljenih naselja be knjižnica vrlo je važno imati pristup uslugama knjižnice, barem na ovaj način. S obzirom da se radi obično radi o udaljenim naseljima, ovo može biti jedini način za osiguravanje građe potrebne za učenje i čitanje u slobodno vrijeme. Kao što je navedeno, pokretne knjižnice najviše pomažu djeci što je vrlo važno. Radi se o vrlo mladim korisnicima pa je potrebno na vrijeme ih upoznati s knjigama i čitanjem.

²¹ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

²² Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 133.

²³ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 133.

4. Knjižnica čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Prema službenoj stranici Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, povijest Knjižnice započela je 1848. godine kada je osnovana prva čitaonica, a tijekom istog stoljeća osnovano ih je još nekoliko.²⁴ Kao i u mnogim drugim gradovima, u Koprivnici početak povijesti knjižnica započinje u 19. stoljeću pod utjecajem različitih društvenih prilika. Prema službenim podacima, današnja Gradska knjižnica i čitaonica otvorena je 1945. godine. Knjižnica se nekoliko puta selila, a 1981. je napokon smještena u zgradu na Zrinskom trgu u kojoj se nalazi i danas. Godine 1991. Knjižnica postaje samostalna ustanova i dobiva naziv po književniku Franu Galoviću, 1995. postaje matična županijska knjižnica.²⁵ Autorica naglašava kako Knjižnica dobivanjem statusa matične županijske knjižnice postaje odgovorna za brigu o razvoju svih knjižnica iz Koprivničko-križevačke županije. U svrhu dobivanja tog statusa, knjižnica je morala ispuniti različite uvjete organizacijske i stručne prirode. Tako je Knjižnica morala ostvariti standard po pitanju razvijenosti službi, broju djelatnika, prostoru i knjižničnom fondu. Na taj način Knjižnica razvija svoju djelatnost pa tako 1995 dobiva status jedne od deset najboljih narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Važno je spomenuti kako se 1996. događaju promjene te Ministarstvo počinje na poseban način financirati matične županijske službe. Također, u navedenom periodu voditeljicom službe postaje Ljiljana Vugrinec.²⁶ Dobivanjem statusa Knjižnica postaje središnje informacijsko, edukacijsko i kulurno mjesto za cijelu županiju. Isto tako, ona ima i veću odgovornost te se brine o svim ostalim knjižnicama u županiji. Može se zaključiti kako se radi o vrlo odgovornoj djelatnosti.

Kako bi i dalje ostala aktualna i približila svoju djelatnost, Knjižnica radi na aktivnostima i projektima kojima je cilj poboljšanje u unapređivanje djelatnosti, ali i uključivanje svih skupina te integracija različitih korisnika i članova lokalne zajednice. Sabolović-Krajina navodi kako je rad Knjižnice u području knjižnice djelatnosti prepoznat te je zbog toga primila mnoge nagrade i

²⁴ Kratka povijest. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/o-nama/tko-smo/kratka-povijest/> (1.7.2021.).

²⁵ Kratka povijest. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/o-nama/tko-smo/kratka-povijest/> (1.7.2021.).

²⁶ Vugrinec, Lj. Županijska matična služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 38(2012), str. 173.

pohvale. Važno je spomenuti priznavanje i na međunarodnoj razini, kao što su svjetski kongresi IFLA-e na kojima je Knjižnica ostvarila priznanje zbog svojih inovacija. Neke od aktivnosti zbog kojih je Knjižnica ostvarila različita priznanja su:

- uključivanje u rad Knjižnice marginaliziranih skupina korisnika, kao što su: osobe oštećena vida, etnička zajednica Roma, te bebe i mala djeca
- suradnja i osiguranje partnerstva s udrugama i ustanovama koje rade s marginaliziranim skupinama građana
- rad na popularizaciji novih oblika pismenosti
- rad na socijalnom uključivanju marginalizirane etničke zajednice putem komunikacijsko-informacijske tehnologije.²⁷

Navedenim projektima i programima Knjižnica nastoji uključiti sve skupine korisnika te prilagoditi knjižnične usluge svim skupinama. Cilj navedenih aktivnosti jest poboljšanje integracije marginaliziranih skupina korisnika u društvo. Knjižnica im želi omogućiti nesmetani pristup knjižničnoj građi, suradnju te poboljšati društvenu vidljivost određenih skupina. Na taj način gradi se društvo koje prihvaća sve članove zajednice bez obzira na razlike i društvo u koje djeluje na osnovu suradnje i međusobnog prihvaćanja svih njegovih članova. Prema službenoj stranici, Knjižnica nastavlja primati priznanja i nagrade za svoju inovativnost. Tako 2017. prima nagradu organizacije Fure Library za projekt pod nazivom „Rastemo čitajući: poticanje rane pismenosti u ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije“. 2019. godine dobiva Nagradu EIFL za program pod nazivom „Mala škola korištenja pametnih telefona za starije osobe“.²⁸ Cilj ovih projekata je na inovativan način utjecati na širenje pismenosti, znanja i informacija. Isto tako, na taj način pokušava se pomoći određenim skupinama (primjer starijih osoba) u prilagođavanju društvenim i tehnološkim promjenama kako bi se na što bolji način uklopili te se ne bi osjećali isključeno iz društvenog djelovanja. Knjižnica svojom djelatnošću čini važan dio društva i lokalne zajednice te se može reći da je to „najposjećenije mjesto u Gradu i Županiji za kulturu, informiranje, obrazovanje, cjeloživotno učenje i slobodno vrijeme“.²⁹ Time

²⁷ Sabolović-Krajina, D. Inovativnost u knjižnicama – primjer prakse Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1-2(2015), str. 314-315.

²⁸ Kratka povijest. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/o-nama/tko-smo/kratka-povijest/> (1.7.2021.).

²⁹ Misija i vizija. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/o-nama/tko-smo/kratka-povijest/> (1.7.2021.).

se naglašava važno mjesto koje knjižnica ima u lokalnoj zajednici zbog suradnje i napora koje ulaže kako bi korisnicima osigurala sve potrebne sadržaje i usluge. Kao i ostale i ova Knjižnica sastoji se od odjela i službi čija funkcija je obavljanje određenih dijelova poslova kako bi se oni na pravilan način obavili. Knjižnica sadrži sljedeće odjele i službe: Čitaonica tiska, Služba nabave i obrade knjižnične građe, Stručno-znanstveni odjel, Županijska matična služba, Ravnateljstvo, Dječji odjel, Odjel za odrasle, Bibliobus i Služba za računovodstveno-upravne i tehničke poslove.³⁰ Podjelom na odjele, Knjižnica osigurava pravilnu raspodjelu odgovornosti. Na taj način svaki odjel izvršava svoj dio te se ispunjavaju zadani ciljevi.

5. Bibliobus Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica čini jedan dio knjižnične mreže narodnih knjižnica Koprivničko-križevačke županije. Prema Vugrinec, mrežu čini pet narodnih knjižnica i dva bibliobusa. Uz Knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović“ Koprivnica, to su: Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci i Gradska knjižnica Đurđevac. Uz navedene knjižnice, važno je spomenuti i Narodnu knjižnicu Virje i Općinsku knjižnicu Sidonije Rubido Erdody Gornja Rijeka.³¹

Na koprivničkog području postoji već nekoliko desetljeća postoji tradicija pokretne knjižnice. Prema Šadeku, sedamdesetih godina prošloga stoljeća počinje se govoriti o potrebi bibliobusa na području Koprivničko-križevačke županije. Inicijativni odbor SIZ-a za kulturu raspravlja o bibliobusu 1974. i 1978. godine te se zaključuje kako bi kupnjom vozila to postao treći bibliobus na području Hrvatske. Naglašava se važnost bibliobusa za koprivničko područje te se zaključuje kako bi bibliobus osigurao pristup knjižnici za sve stanovnike s navedenog

³⁰ Odjeli i službe. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/o-nama/tko-smo/kratka-povijest/> (1.7.2021.).

³¹ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 131.

područja. Cilj je približiti se svakom stanovniku te ne izostaviti ni jedno naselje.³² Bibliobus je nastao kako bi se ljudima na području bez knjižnice moglo osigurati jednaki pristup knjigama. Ljudi iz tih područja su prije otvaranja bibliobusa na neki način su bili diskriminirani jer nisu imali jednak pristup knjižnici kao korisnici s područja grada. Zbog toga je bibliobus vrlo važan projekt koji osigurava jednak pristup knjižničnoj građi.

Prema Vugrinec, Bibliobusna služba u sastavu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica osnovana je 1979. godine. Autorica objašnjava kako koprivnička Bibliobusna služba nastaje u razdoblju kada osnivaju bibliobusne službe i u drugim gradovima ili se obnavljaju vozila u onim bibliobusnim službama koje su već postojale. Nabavljeno vozilo bilo je srednje veličine bibliobusa te je imalo kapacitet oko 3 000 knjiga.³³ Po uzoru na druge bibliobuse, on se otvara i u Koprivnici. Na taj način je Knjižnica imala primjer prema kojemu je mogla organizirati bibliobus. Autor objašnjava kako je bibliobus opremljen sredstvima knjižnice, SIZ-a kulture i poduzećima koja bibliobus obilazi. Fond uključivao je 3768 svezaka, tj. 1884 naslova, a sadržava je 1 752 svezaka beletristike, 588 svezaka stručne literature te 1455 svezaka dječje literature.³⁴ Na ovaj način otvorena je Bibliobusna služba te se nakon toga može govoriti o njezinu razvoju. Autorica navodi kako je prije početka rada bibliobusa, bilo potrebno upoznati javnost s pojmom pokretne knjižnice. S tom svrhom knjižničari su počeli su obilaziti teren i razgovarati sa stanovnicima okolnih naselja te predstavnicima škola, poduzeća, mjesnih zajednica i sl. U dijalog se željelo uključiti potencijalne korisnike. Nakon predstavljanja, načinjen je raspored stajališta te je 26. ožujka 1979. godine bibliobus započeo s radom. Bibliobus je prema planu obilazio 20 sela u sastavu Općine Koprivnica te četiri stajališta u sastavu poduzeća. Prema izvješću za 1979. godinu posuđeno je čak 19 721 knjiga, a učlanilo se 1 527

³²Šadek, V. Bibliobusna služba Koprivničko-Križevačke županije. // Podravina : časopis za multidisciplinarna istraživanja 4, 7(2005), str. 161.

³³Vugrinec, Lj. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 66.

³⁴Šadek, V. Bibliobusna služba Koprivničko-Križevačke županije. // Podravina : časopis za multidisciplinarna istraživanja 4, 7(2005), str. 162.

članova bibliobusa te je bibliobus na kraju godine iznosio 3 768 knjiga.³⁵ Dakle, bibliobus je postigao dobar uspjeh te su korisnici bili izuzetno zainteresirani za korištenje usluga bibliobusa.

Autorica naglašava kako je koprivnička Bibliobusna služba tijekom sljedećih godina postala izuzetno popularna te su korisnici rado koristili usluge bibliobusa. U to vrijeme, članovi posade bibliobusa bili su: Ivo Trepotec kao vozač, Josip Bležek kao knjižničar te Mladen Tudić koji ga je kasnije zamijenio. Tijekom vremena, korisnici su bibliobus, ali i njegove djelatnike zavoľjeli te ih rado čekali za vrijeme svakog dolaska te je postao dio života svakog mjesta kroz koji je prolazio.³⁶ Time je bibliobus postao, ne samo mjesto na kojemu korisnici posuđuju knjige, već i mjesto na kojemu se druže i na kojemu se odvija važan dio društvenog života. Bibliobus je korisnicima omogućio pristup knjižnici i njezinoj građi u njihovu naselju. To se pokazalo kao dobar projekt koji je ostvario veliki utjecaj i postao važan dio zajednice.

Kao što se može i zaključiti, vozila u funkciji bibliobusa imaju rok trajanja. Autorica objašnjava kako je optimalan rok trajanja bibliobusa između deset i dvadeset godina. Kako je bibliobus počeo s radom davne 1979. godine, dvadeset godina kasnije postao je prestar, kvario se te ga je bilo potrebno zamijeniti. Ta odluka bila je vrlo važna jer je bibliobus bio potrebniji više nego prije, a sad je postojala potreba i za stajalištima na rubnim dijelovima Koprivnice. Također, novi bibliobus trebao je omogućiti proširivanje na šire područje Koprivničko-križevačke županije.³⁷ Ovakav razvoj očekivani je tijekom događaja. Može se reći kako je projekt pokretne knjižnice bio uspješan, s obzirom da se tijekom dvadeset godina rada potražnja povećala te je bilo potrebno uložiti u novo vozilo. Kako bi se utvrdilo stvarno stanje pokretnih knjižnice provode se određena istraživanja koja bi mogla dati uvid. Autorice navode anketu koju 1996. godine provodi Sekcija za narodne knjižnice HKD-a. Navodi se kako je anketa pokazala kako na

³⁵ Vugrinec, Lj. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 67.

³⁶ Vugrinec, Lj. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 67-68.

³⁷ Vugrinec, Lj. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 68-69.

području Hrvatske djeluje sedam bibliobusnih službi s ukupno osam bibliobusa. Sva vozila osim vozila zagrebačke i riječke bibliobusne službe bila su u lošem i zastarjelom stanju.³⁸ Može se primijetiti kako se u navedenom razdoblju smanjuje financiranje pokretnih knjižnica što dovodi do njihova zatvaranja. Pokretne knjižnice pokazale su svoju važnu ulogu u omogućavanju pristupa knjižnoj građi korisnicima u udaljenim mjestima. Zbog toga je bilo potrebno naći načine kojima bi se takva praksa održala te kako bi pokretne knjižnice nastavile s radom. Autorice Črnjar i Vugrinec objašnjavaju kako su knjižničari pokušali ukazati na problem pokretnih knjižnica.

Vugrinec objašnjava kako su za nabavljanje novog vozila bila potrebna financijska sredstva. Iz tog razloga osmišljena je kampanja koja je trajala u periodu između 1999. i 2004. godine. Kako bi se javnost upoznalo s problemom nabave novog vozila te kako bi se došlo do potencijalnih financijera, knjižnica je obilježila cijelu 1999. godinu kao „Godinu bibliobusa“. S istim ciljem 21. travnja 1999. u Koprivnici organiziran Okrugli stol „Putujuće knjižnice - stanje i perspektive“. Okrugli stol održan je u suradnji sa Sekcijom za narodne knjižnice HKD-a. U sklopu Okruglog stola održana je izložba na kojima su izloženi neki bibliobusi s područja hrvatske koji su većinom bili stari više od dvadeset godina. Na kraju Okruglog stola zaključeno je kako prijeko potrebno obnoviti hrvatske bibliobuse te su zahtjevi poslani državnim institucijama zaduženima za navedeni problem.³⁹ Može se reći kako je situacija za pokretne knjižnice u Hrvatskoj u navedenom razdoblju bila kritična. Zbog toga je bilo potrebno poduzeti određene mjere i uložiti napore kako bi se situacija poboljšala.

Pokretne knjižnice postale su važan dio života njihovih korisnika i cijele zajednice. Zbog toga bilo je vrlo važno osigurati sredstva za nabavu vozila kako bi pokretne knjižnice mogle nastaviti s radom. Primjer toga je i ono što u nastavku autorica objašnjava. Prema Vugrinec, tijekom tog perioda pokušavalo se uspostaviti kontakt sa stručnjacima koji se bave pokretnim knjižnicama. Posebno su se konzultirali s kolegama iz Slovenije kako bi se što bolje pripremili za

³⁸ Črnjar, Lj.; Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj pogled iz prošlosti u budućnost. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 9-29.

³⁹ Vugrinec, Lj. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 69.

trenutak kada se skupe sredstva te se nabavi novo vozilo.⁴⁰ Knjižnice su morale na što bolji način istražiti sve potrebno kako bi se na najbolji način mogle pripremiti za nova vozila. To se može objasniti tako što je bilo potrebno prilagoditi se novim trendovima i promjenama koje su dolazile s novim vozilima i proširenjem terena koji se obilazi. Zbog toga je knjižnicama bilo vrlo važno dobro se pripremiti za buduće događaje.

Tijekom razdoblja trajanja kampanje provodile su se i određene akcije kojima se pokušavalo sačuvati i obnoviti bibliobusnu službu. Najpopularnija akcija koju autorica navodi jest akcija pod nazivom „SOS za bibliobus“ koja je trajala u razdoblju od 2000. do 2003. godine. Autorica objašnjava kako je akcija osmišljena sa svrhom da se lokalnu zajednicu upozna s problemom bibliobusa. Također, bilo je važno na državnoj i lokalnoj razini osigurati financijska sredstva te osigurati podršku medija. Uz navedene akcije, provodile su se i još neke akcije, a jedna od njih je „Kuna za bibliobus“. Isto tako, prodavale su se različiti artikli kako bi se prikupili novci te se na različite načine pokušavalo senzibilizirati javnost te popularizirati bibliobusnu službu. Također, autorica naglašava kako je kampanja bila izuzetno uspješna, čak više od očekivanog. Veliki broj ljudi uključio se davanjem priloga, pružanjem podrške i podržavanjem kampanje na druge načine. Na taj način prikupljen je manji dio sredstava, ali je to najviše pomoglo u medijskoj popraćenosti koja je uvelike pomogla u ostvarivanju cilja. Ona je pomogla u komunikaciji s javnošću kojoj se uspjelo približiti bibliobus, ali i knjižnicu s njezinim uslugama i djelatnošću. Autorica izražava kako je to osiguralo rezultate koji traju sve do danas.⁴¹ Može se primijetiti kako situacija s financiranjem pokretnih knjižnica i ulaganjem u njihovo održavanje nije zadovoljavajuća. Pokretne knjižnice važan su dio mreže narodnih knjižnica i njihovo postojanje u velikoj mjeri pomaže korisnicima iz naselja udaljenih od ostalih knjižnica. Njihovo održavanje je zbog toga vrlo važnu u ovakvim krajevima Hrvatske te bi se trebalo ulagati u njihovo održavanje. Ova kampanja pomogla je Knjižnici u osiguravanju sredstava za

⁴⁰ Vugrinec, Lj. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 69.

⁴¹ Vugrinec, Lj. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 70.

obnavljanje bibliobusa. Na taj način Bibliobusna služba uspjela je osigurati opstanak, ali i bolju percepciju u javnosti.

Autorica objašnjava kako je nakon uspješne kampanje, nabavljeno novo vozilo te je ono uređeno do početka 2004. godine. Uz novo vozilo, organizirana je mreža kojoj se priključuje 8 novih stajališta. Nova mreža stajališta uključivala je cijelo područje Prekodravlja, a u nova stajališta uključeno je više škola i vrtića s područja kojima bibliobus prolazi. Važno je napomenuti i to da su sada u financiranje Bibliobusne službe uključile i općine uz Grad Koprivnicu i poduzeća u naseljima kroz koja bibliobus prolazi.⁴² Prema autoru, novi bibliobus korisnicima nudi mogućnost posuđivanja knjiga na četiri tjedna te je knjige moguće i rezervirati. Moguće je posuditi tri naslova i samo jedan naslov lektire, a zakasnina iznosi pet kuna po knjizi tjedno. Knjižnica je korisnicima u ponudu stavila nove naslove prilagođene svakom uzrastu. Naslovi za odrasle korisnike uključivali su naslove beletristike, klasične književnosti, popularno-znanstvenu literaturu. Također, bibliobus je nudio različite knjige za djecu, lektire za osnovnu i srednju školu te slikovnice za najmlađe korisnike.⁴³

Autorica objašnjava kako se tijekom godina, događaju određene promjene u financiranju bibliobusne službe. Tako od 2008. godine Koprivničko-križevačka županija mijenja Grad Koprivnicu i postaje najveći financijer bibliobusne službe. Sljedeće godine dogovoren je plan prema kojemu Koprivničko-križevačka županija financira 60% troškova, a ostatak financija se pokriva sudjelovanjem Grada Koprivnice, općina i poduzeća. Autorica navodi koristi koje donosi ovakva organizacija. Objašnjava kako se time potiče širenje mreže te razvoj bibliobusne službe. Tako se bibliobusna služba širi na veće područje pa u navedenom razdoblju pokriva i područje Ferdinandovca, Kalinovca, Kloštra Podravskog, Podravske Sesvete, Delenovca i Imbriovca. Otvaranjem novih stajališta, bibliobusna ima ukupno 43 stajališta.⁴⁴

⁴²Vugrinec, Lj. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 71.

⁴³Šadek, V. Bibliobusna služba Koprivničko-Križevačke županije. // Podravina : časopis za multidisciplinarna istraživanja 4, 7(2005), str. 167.

⁴⁴Vugrinec, Lj. Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 72.

Iako je bibliobusna služba obnovljena 2004. godine, bibliobus je u današnje vrijeme već zastario. Tako autorica objašnjava kako je vozilo nakon više od 15 godina rada već u zastarjelom stanju te postoji potreba za novim bibliobusom.⁴⁵ Nabavljanje novog bibliobusa značilo je produžavanje rada bibliobusne službe i raširenost na većem području. Većem broju stanovništva omogućio se pristup bibliobusu što je pomoglo u promoviranju knjiga, ali i same knjižnice. Zbog toga je potrebno stalno ulaganje u bibliobusnu službu te obnavljanje bibliobusa kako bi se mogla nastaviti tradicija pokretne knjižnice koja traje već nekoliko desetljeća.

Kada se govori o razvoju Bibliobusne službe do danas, važno je napomenuti kako se broj stajališta bibliobusa mijenjao ovisno o potrebama korisnika, financijama, ali i promjena koje su se u tom trenutku događale. Prema Vugrinec, krajem 2019. bibliobusna služba uključuje 50 stajališta. 48 od ukupno 50 stajališta nalazi se u 39 naselja u sastavu 17 općina te 5 prigradskih naselja Grada Koprivnice. Uz to jedno stajalište nalazi se u Domu za starije te jedno u poduzeću Carlsberg.⁴⁶ Može se primijetiti kako se tijekom 50 godina postojanja i razvoja, broj stanica povećava te uključuje. Bibliobusna služba postala je tako dio društvenog života zajednice i olakšala pristup knjigama stanovništvu s područja bez knjižnice.

Veliku ulogu u razvoju bibliobusne službe imaju zaposlenici Bibliobusne službe. Autorica objašnjava kako u razdoblju između 2014. i 2020. u bibliobusu radile dvije diplomirane knjižničarke, a to su: Ana Škvarić i Petra Dravinski. Važno je spomenuti njihov utjecaj i doprinos kojim su unaprijedile Bibliobusnu službu. Danas bibliobus uključuje dvoje djelatnika, a to su: Siniša Lukač, vozač i Valentina Mikec, diplomirana knjižničarka – informatorka i Bibliobusne službe.⁴⁷ Zaposlenici Bibliobusne službe važni su u funkcioniranju Službe. Njihov doprinos može se primijetiti u razvoju Službe tijekom proteklih 50 godina i njezinu utjecaju na korisnike i cijelu zajednicu.

O pozitivnom utjecaju Bibliobusne službe govori i broj korisnika zainteresiranih za posuđivanje knjiga na stajalištima bibliobusa. Autorica navodi kako 2019. godine brojka korisnika iznosi 2 558. Oni su bibliobus posjetili 14 492 puta te su posudili 42 001 jedinicu

⁴⁵ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 137-138.

⁴⁶ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 138.

⁴⁷ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 138.

građe. Knjižni fond bibliobusa sadrži više od 20 000 svezaka, od čega 3 000 svezaka knjiga i slikovnica. U svrhu zadovoljavanja knjižničnih potreba, Bibliobusna služba provodi određene djelatnosti, a to su: posudba, pretraživanje baze podataka, mogućnost rezervacije, održavanje edukacija i posjete bibliobusu za učenike i polaznike vrtića, održavanje kulturno-animacijskih programa, usluga odvoženja knjiga na adresu korisnika koji nisu u mogućnosti doći do stajališta i dr.⁴⁸ Bibliobusna služba je na taj način omogućila korisnicima iz područja bez knjižnica jednak pristup knjižnoj građi. Usluge bibliobusa zbog toga su vrlo važne za naselja bez knjižnica. Time se promovira čitanje, ali i utječe na smanjenje razlika između ljudi iz urbanih i ruralnih dijelova tako što se mogućnosti izjednačavaju. Svima se osigurava jednak pristup informacijama, čitanju i edukaciji u području koje ga zanima.

Autorica objašnjava kako se u svrhu boljeg razvoja djelatnosti bibliobusa, uvode se nove usluge kao što su: STEM programi, radionice programiranja, pričaonice i kreativne radionice te čitanje digitalnih slikovnica.⁴⁹ Uvođenje novih usluga izvrstan je način uključivanja korisnika u djelovanje bibliobusa. Također, to može pomoći u popularizaciji bibliobusa i potaknuti korisnike da se odluče češće koristiti usluge bibliobusa. Uz to, na ovaj način moguće je privući nove potencijalne korisnike koji imaju želju učiti o novim vještinama i znanjima. Autorica objašnjava kako se u cilju promoviranja čitanja, u bibliobusu organiziraju projekti. Prvi od navedenih projekata je „Rastemo čitajući“. Cilj ovog projekta je poticanje digitalne pismenosti u ruralnim krajevima. Drugi projekt koji bibliobus provodi je „Vrećice znanja i zabave“ što uključuje posuđivanje tematske građe za vrtiće. Treći projekt je „(U)čitaj mi knjižnicu!“, a odnosi se na posuživanje knjiga vrtića i školi. Posljednji projekt je fotografski natječaj pod nazivom „Uhvaćeni u čitanju“, a provodi se s ciljem populariziranja čitanja.⁵⁰ Većina projekata odnose se na korisnike vrtićke ili osnovnoškolske dobi, njihove roditelje, te djelatnike škola i vrtića. Bibliobus svojom djelatnošću najviše pomaže školama i vrtićima pa je razumljivo kako je najveći broj njihova projekata prilagođen djeci vrtićke i osnovnoškolske dobi. Autorica naglašava kako bibliobus ima najveći broj korisnika u skupini vrtićke i osnovnoškolske dobi, slijede ih

⁴⁸ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 138.

⁴⁹ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 138.

⁵⁰ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 138.

korisnici odrasle dobi, a nakon toga srednjoškolci i mladi do 30. Uz to naglašava kako se najviše stajališta nalazi uz škole i vrtiće, a obilazi samo jedno poduzeće.⁵¹ Zbog spomenutih podataka, lako je zaključiti kako je vrlo opravdano što je najveći broj projekata namijenjen najmlađim članovima. Također, mogu se primijetiti promjene u vrstama stajališta pa tako postoji samo jedno stajalište uz poduzeće. Takav razvoj događaja može biti povezan s različitim promjenama u društvu, ali i gospodarstvu pa se potrebe za stajalištima uz poduzeća smanjuju. Umjesto poduzeća, vodstvo preuzimaju škole i vrtići koji postaju najčešći korisnici. Takav razvoj logičan je s obzirom kako se radi o obrazovno-odgojnim institucijama pa u njihovu slučaju postoji velika potreba za knjižničnim fondom, ali i aktivnostima kojima će se korisnicima te dobi približiti čitanje.

Autorica navodi kako bibliobus uvijek radi u jutarnjoj smjeni te stajališta posjećuje svaka dva tjedna te se na svakom stajalištu zadržava 30-45 minuta. Za vrijeme dana kada bibliobus ne radi, na bibliobusu se obavlja servis, mijenja se građa te se prikuplja rezervirana građa za sljedeći tjedan.⁵² Navedene radnje potrebno je obaviti kako bi bibliobus mogao funkcionirati te kako ne bi došlo do neočekivanih kvarova na vozilu. Također je vrlo važna promjena građe kako bi bibliobus tjedan kasnije mogao ispuniti svoju funkciju. Projekt bibliobusa pokazao se kao izuzetno uspješan projekt koji su korisnici prepoznali kao takav. Korisnici su bibliobus prepoznali kao dobar način za ostvarivanjem potreba čitanjem, dobivanjem potrebnih informacija i znanja. Autorica objašnjava kako zbog popularnosti bibliobusa postoji potreba za duplom smjenom i dužim stajanjem na stajalištima. No to u ovom trenutku nije moguće zbog manjka zaposlenika. Bibliobusna služba bi trebala zaposliti još jednu dvočlanu posadu kako bi se moglo ispuniti taj zahtjev. Dakle, sve dok se to ne dogodi, nije moguće raditi na proširenju mreže knjižnica, a ni češći broj dolazaka bibliobusa.⁵³ Dakle, potražnja za više dolazaka postoji, ali to zbog određenih razloga trenutno nije moguće. Problem je to za koji bi se trebalo naći rješenje te osigurati potrebna financijska sredstva.

⁵¹ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 138.

⁵² Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 139.

⁵³ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 139.

6. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Prije no što se objasni nastanak Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci, važno je pojasniti uvjete, društvenu klimu i promjene koje su se događalo u vrijeme osnivanja. Prema autorici Janeš-Žulj, vrijeme tridesetih godina 19. stoljeća vrijeme je važnih društvenih promjena. Hrvatski narodni preporod se razvija, a težnje za ujedinjenjem hrvatskog naroda u kulturnom i jezičnom smislu sve su jače. U duhu Hrvatskog narodnog preporoda, razvija se potreba čitanja knjiga i novina na hrvatskom jeziku te se razvija nacionalna svijest. Zbog toga se otvaraju čitaonice čija je svrha bila kulturna, ali i politička.⁵⁴ U tom periodu, čitaonice postaju važna mjesta na kojima se širi svijest o kulturi i potrebi čitanja na hrvatskom jeziku. Čitaonice postaju mjesta koja sudjeluju u širenju političkih ideja i zbog toga bilo je vrlo važno njihovo otvaranje. Autorica navodi kako se na taj način svijest razvijala i u Križevcima. Tako su Križevci bili među prvim gradovima koji su osnovali ilirsku čitaonicu. Uzor u razvoju ilirskih ideja u Križevcima bili su drugi gradovi u kojima su se osnovala „Društva čitatelja ilirskih“. Takvo društvo osniva se 1938. godine i u Križevcima. Nakon toga u Križevcima se otvara i čitaonica.⁵⁵ Može se vidjeti kako Križevci dosta rano prihvaćaju ilirske ideje te, po uzoru na ostale, razvijaju svoju svijest. Janeš-Žulj naglašava kako je povijest knjižnica u Križevcima počela prije Hrvatskog narodnog preporoda. Naglašava kako su temelji za osnivanje Ilirske čitaonice postojali pa se tako spominju privatne knjižnice u kućama plemića. Također je važno spomenuti knjižnicu Pavlinske gimnazije, stručnu knjižnicu Visokog gospodarskog učilišta i Knjižnicu veterinarskog zavoda. Sve navedene knjižnice stvorile su povijest knjige i čitanja u Križevcima i osigurale temelj za kasnije osnivanje Ilirske čitaonice, koja je kasnije postala Gradska knjižnica.⁵⁶ Vidljivo je kako je povijest knjižnica u Križevcima zaista duga. Na osnovu navedenog može se zaključiti kako se radi o knjižnici s dugom poviješću na čiji razvoj su utjecali različiti uvjeti i društvene promjene. Prema Janeš-Žulj, u sljedećem periodu dolazi do čestog mijenjanja naziva i načina djelovanja. Prema tome, 1861. godine Ilirska čitaonica postaje Narodna čitaona, a 1911. godine naziv se mijenja u Hrvatska čitaonica. Uz to što je često mijenjala nazive, Knjižnica je često mijenjala i

⁵⁴Janeš-Žulj, M. Od ilirske čitaonice do Gradske knjižnice. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5530> (21.6.2021.).

⁵⁵Janeš-Žulj, M. Od ilirske čitaonice do Gradske knjižnice. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5530> (22.6.2021.).

⁵⁶Janeš-Žulj, M. Od ilirske čitaonice do Gradske knjižnice. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5530> (23.6.2021.).

način djelovanja. Tako je u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata djelovala uz Klub kulturno prosvjetnih radnika sve do 1956. godine je registrirana kao samostalna ustanova te od tada nosi naziv Gradska knjižnica Križevci. Do promjene opet dolazi 1961. kada Knjižnica počinje raditi u sastavu Narodnog sveučilišta što traje do 1999. kada Knjižnica opet postaje samostalna ustanova pod nazivom Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci, a od 1989. nosi naziv Franje Markovića, hrvatskog književnika i filozofa.⁵⁷ Na nazive koje Knjižnica nosi tijekom povijesti, kao i na njenu samostalnost utjecale su različite društvene i političke promjene. Zbog toga je često dolazilo do promjena s kojima se Knjižnica morala nositi.

U današnje vrijeme Knjižnica nosi naziv koji je dobila 1999. godine te i dalje djeluje kao samostalna ustanova. Prema službenoj internetskoj stranici, Knjižnica obavlja knjižničarsku djelatnost, otvorenu za javnost te namijenjenu svim korisnicima bez obzira na društveni status, dob, spol, zanimanje ili druge razlike. Uključuje područje od oko 22 000 stanovnika s područja Grada Križevci i šire okolno područje koje uključuje općine Sv. Ivan Žabno, Sv. Petar Orehovac, Gornja Rijeka i Kalnik s ukupno 36 524 stanovnika.⁵⁸ Knjižnica danas radi kao samostalna ustanova te u svoj rad uključuje šire okolno područje.

Prema službenim podacima, fond Knjižnice sadrži oko 70 000 svezaka knjiga, 53 naslova periodike, uključuje građu didaktičkih pomagala i igračaka koje broji oko 1 100 jedinica te sadrži oko 5 000 jedinica AV građe. Knjižnica u svoj fond uključuje i važnu zavičajnu zbirku te zbirku starih knjiga.⁵⁹ Knjižnica svojim korisnicima može ponuditi pristup različitim sadržajima, ovisno o potrebama, željama i uzrastu korisnika. Knjižnica tako u današnje vrijeme korisnicima nudi različite sadržaje i usluge, a neke od njih su:

-posudba knjiga

-čitanje novina i časopisa

-prostor za učenje

⁵⁷Janeš-Žulj, M. Od ilirske čitaonice do Gradske knjižnice. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5530> (24.6.2021.).

⁵⁸Knjižnica danas. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5330> (25.6.2021.).

⁵⁹Knjižnica danas. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5330> (25.6.2021.).

- informacijsku službu
- zavičajnu zbirku
- igraonice i radionice za djecu i mladež
- multimedijske i internetske sadržaje
- usluge međuknjižnične posudbe.⁶⁰

Na taj način Knjižnica ispunjava potrebe svih svojih korisnika i svaki korisnik može pronaći ono što sadržaj koji ga zanima. S obzirom da se potrebe korisnika razlikuju važno je za sve korisnike imati dovoljno zanimljivih sadržaja. Zbog toga je potrebno stalno razvijati usluge i organizirati projekte i aktivnosti koje će zadovoljiti potrebe za zabavnim, kulturnim, informacijskim, znanstvenim i drugim sadržajem. Uz redovite djelatnosti koje Knjižnica obavlja, ona isto tako sudjeluje u različitim aktivnostima. Pa je tako Knjižnica dio Hrvatskog čitateljskog društva, Hrvatskog knjižničarskog društva i Hrvatskog centra za dječju knjigu. Također, djelatnici sudjeluju u različitim aktivnostima sa svrhom popularizacije knjižnice i razvijanja navike čitanja čitanja.⁶¹ Navedene aktivnosti potrebne kako bi se poticao razvoj knjižnice. Važno je korisnicima ponuditi zanimljive sadržaje kojima će se ispuniti njihove želje i potrebe za informacijama. Kako bi osigurala stalnu aktivnost i ispunila svoju djelatnost te potrebu korisnika za određenim uslugama, Knjižnica provodi određene aktivnosti. Knjižnica navodi kako se s tom svrhom u Knjižnici organiziraju aktivnosti kao što su: književni susreti, promocije, predavanja, izložbe i sl. Također, Knjižnica svake godine obilježava važne datume, kao što su: Dan grada Križevaca, Dani hrvatske knjige, Dan sv. Marka Križevčanina i Mjesec hrvatske knjige.⁶² Knjižnica na taj način djeluje sa svrhom kulturne, ali i informacijske ustanove. Različite aktivnosti način su kojim Knjižnica promovira čitanje, pomaže u širenju informacija i edukaciji. Knjižnica određenim aktivnostima sudjeluje u životu lokalne zajednice, ali i doprinosi njegovu obogaćivanju i suradnji s drugim institucijama.

⁶⁰Knjižnica danas. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5330> (30.6.2021.).

⁶¹Knjižnica danas. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5330> (30.6.2021.).

⁶²Knjižnica danas. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5330> (30.6.2021.).

7. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci

Kako bi se moglo objasniti postojanje Bibliobusne službe Gradske knjižnice „Franjo Marković“, potrebno je prvo objasniti njen nastanak. „Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci djeluje od 2009. godine i najmlađa je bibliobusna služba u Hrvatskoj.“⁶³ Time je Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci postala dio mreže narodnih knjižnica u sklopu kojih djeluju bibliobusne službe. Kako bi se na što bolji način moglo govoriti o Bibliobusnoj službi, potrebno je objasniti uvjete u kojima je nastala. Vugrinec navodi kako je Koprivničko-križevačka županija jedina je županija na prostoru Hrvatske u kojoj djeluju bibliobusne službe iz dvije knjižnice. To je jedinstvena situacija u Hrvatskoj jer u drugim županijama djeluju bibliobusne službe samo uz matične županijske knjižnice. Postoje županije s više vozila koji voze po različitim područjima, ali ta vozila djeluju u sastavu iste knjižnice. Prema tome je Koprivničko-križevačka županija jedina u kojoj bibliobusne službe djeluju u sastavu dvije knjižnice, Koprivnice i Križevaca.⁶⁴ Postoji nekoliko razloga zbog kojih su bibliobusne službe na taj način organizirane.

Prema Kuzmiću, nije postojala mogućnost osnivanja stacioniranih knjižnica u manjim naseljima oko grada Križevaca. Radi se jako udaljenim prigradskim naseljima te o četiri općine s mnogo naselja koja su široko raširena. Autor smatra kako je takva situacija pogodna za otvaranje pokretne knjižnice. No, zbog velike udaljenosti naselja, ali i brdsko-planinskog terena, bibliobus Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica nije bio u mogućnosti uključiti u svoj rad taj dio županije. Iz navedenih razloga nastaje Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci.⁶⁵ Zbog navedenih razloga to područje dugi period nije imalo knjižnicu u blizini. Osnivanjem pokretne knjižnice korisnicima iz navedenog područja omogućuje se pristup knjižnoj građi na taj način te osigurava praktičnost i jednostavni pristup. Zbog geografske

⁶³Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 80-81.

⁶⁴Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 134.

⁶⁵Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 81.

situacije i nepovezanosti navedeno područje dugo vremena bilo je bez knjižnice. Zbog toga otvaranje pokretne knjižnice donosi mnogo korisnih stvari.

Autor objašnjava da je zbog brdsko-planinskog terena i rastrkanosti naselja bilo potrebno naći način kako bi se potreba za knjižnicom mogla zadovoljiti. Zbog toga se knjižničari iz Koprivničko-križevačke županije, prema modelu slovenskih knjižnica, odlučuju za biblio-kombi. Autor navodi kako je ovo na području Hrvatske prvi primjer osnivanja bibliobusne službe uz knjižnicu koja nije glavna županijska pa se radilo o izuzetno riskantnom potezu.⁶⁶ S obzirom da se radi o prvom primjeru takve bibliobusne službe te odluci koja je nosila mnogi rizika, bilo je vrlo važno istražiti kako se ta odluka može provesti na najbolji način.

Kuzmić navodi kako su slovenski knjižničari koprivničkim i križevačkim knjižničarima ponudili potrebne informacije i savjete u svrhu stvaranja znanja za otvaranje i funkcioniranje bibliobusne službe koja djeluje s biblio-kombijem. Kako bi se bolje informirali, koprivnički i križevački knjižničari 2006. godine u Ljubljani sudjelovali su na Srećanju slovenskih putujućih knjižničara. Iste godine radi se projekt čija svrha je osnivanje Bibliobusne službe u Križevcima. Na projektu sudjeluju Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci i Županijska matična služba, a od Ministarstva kulture traže se sredstva za nabavu kombi vozila. Sredstva su odobrena za sljedeću godinu te se u osnivanje uključuje i Koprivničko-križevačka županija. Tako se uz pomoć navedenih strana, krajem 2007. godine nabavlja kombi, marke Fiat Ducato.⁶⁷ Uloženi naponi knjižničara Županije i suradnjom navedenih institucija doveli su do ispunjenja zadanog cilja te je vozilo nabavljeno. Kako bi se vozilo moglo pustiti u promet, bilo je potrebno napraviti određene preinake i radnje kako bi ono odgovaralo potrebama bibliobusne službe. Kuzmić objašnjava kako je suradnja Gradske knjižnice Križevci i županijske matične Knjižnice u Koprivnici nastavljena, a najviše su se istaknuli Mladen Tudić i Ivan Trepotec, zaposleni u koprivničkom bibliobusu. Tako su 2008. godine na vozilu odrađene preinake na karoseriji, ugrađene instalacije, police i ostala oprema potrebna za djelovanje bibliobusa, a kasnije je

⁶⁶ Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 81.

⁶⁷ Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 81.

suradnja proširena na općine i škole na području Bibliobusne službe te je izrađen plan prema kojemu bi se bibliokombi trebao kretati na kojim mjestima bi se trebala nalaziti stajališta.⁶⁸ Time su se uredili uvjeti za otvaranje bibliokombija. Nakon obavljenih potrebnih radnji za prilagođavanje vozila funkciji i uspostavljanju suradnje s okolnim institucijama, djelovanje bibliokombija je moglo započeti. „Svečano otvorenje bibliokombija upriličeno je 1.12.2008., a tom prigodom, uz knjižničare iz različitih dijelova Hrvatske, okupio se i veliki broj uzvanika iz kulturnog i političkog života grada Križevaca i Koprivničko-križevačke županije.“⁶⁹ Na taj način obilježen je početak djelovanja bibliobusa. Kao što je već spomenuto, radi se o prvom bibliobusu koji je otvoren uz knjižnicu koja nije matična županijska knjižnica, već manja knjižnica. Zbog toga ovaj događaj nosi još veću težinu i predstavlja početak novog načina djelovanja bibliobusnih službi u Hrvatskoj. Autor Kuzmić navodi kako biblio-kombi nije odmah počeo s radom zbog nedostatka zaposlenog djelatnika. Nakon što je zaposlen djelatnik vozač knjižničar, križevačka pokretna knjižnica i službeno počinje djelovati na terenu u veljači 2009. godine.⁷⁰ Ovime i službeno započinje djelovanje bibliobusne službe. Bibliobusna služba na ovom području izuzetno je pomogla korisnicima te im približila knjižnične usluge. Prema Vugrinec, bibliobus na području Kalničkog prigorja ima vrlo važnu funkciju zbog toga što na ovom području nikada nije postojala knjižnica. Osnivanjem bibliobusne službe, stanovnici s tog područja po prvi put u povijesti imaju mogućnost koristiti knjižnične usluge u svome naselju.⁷¹ Može se reći kako je ovo prvi primjer knjižnice na spomenutom području. Zbog toga je vrlo važno da se tradicija bibliobusne službe nastavi u daljnjim godinama. Zbog velike važnosti koju ona nosi za ovaj dio Hrvatske, vrlo je važno nastojati održavati i ulagati dovoljna financijska sredstva u održavanje

⁶⁸ Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 81.

⁶⁹ Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 81.

⁷⁰ Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 81-82.

⁷¹ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 139.

vozila i fonda kako bi bibliobus mogao nastaviti s radom te na taj način osiguravati korisnicima pristup knjižničnoj građi u njihovu naselju. Erl Šafar navodi kako je cilj Bibliobusne službe „Franjo Marković“ Križevci pružiti knjižnične usluge svim korisnicima koji se nalaze u ranjivim skupinama, a to su: djeca, starije stanovništvo, osobe s invaliditetom, nacionalne manjine i korisnici iz područja koja su udaljena od neke stacionirane knjižnice. Objašnjava se kako je postavljeni cilj uspješno ispunjen. Cilj je proveden na način da su stajališta postavljena uz vrtiće, škole te na mjestima u središtu naselja gdje pristup ima najveći broj ljudi. Također je omogućena „usluga na vrata“ za korisnike s invaliditetom te teško pokretljive korisnike.⁷² Pokretne knjižnice na ovaj način približavaju knjige korisnicima koji iz svih navedenih nisu u mogućnosti posuditi knjige u stacioniranim knjižnicama. Zbog toga je važno spomenuti korist koju pokretne knjižnice imaju na cijelu zajednicu. Ovim načinom radi se na pristupačnosti posuđivanju knjiga, ali se i radi na smanjivanju razlika između stanovnika koji imaju pristup stacioniranim knjižnicama i onih koji nemaju. Zbog toga je Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci važna u smislu osiguravanja pristupa knjigama svim građanima s određenog područja.

Tijekom prve godine rada, bibliobus je obilazio 22 stajališta, a sva stajališta su se nalazila u naseljima s područnim školama. Bibliobus je brojio 1 370 jedinica građe, učlanilo se 493 člana, a oni su kroz godinu posudili 9 114 jedinica građe.⁷³ Tako je je Bibliobusna služba započela s radom te na praktičan način omogućila pristup knjižnom fondu korisnicima koji prije nisu imali tu mogućnost. Autorica navodi kako je u svrhu promocije pokretne knjižnice i upoznavanja javnosti s tom uslugom, Gradska knjižnica organizirala literarno likovni natječaj „Knjižnica na kotačima“. Natječaj se održao u sastavu proslave jedne godine rada Bibliobusne službe, bio je namijenjen učenicima osnovnih škola pored kojih se nalaze stajališta bibliobusa. Radovi su pristigli u velikom broju, a povjerenstvo je odabralo 10 najboljih kojima su dodijeljene nagrade na proslavi održanoj na glavnom križevačkom trgu. Knjižnica je organizirala i nagradu „Najčitatelj bibliobusa“, a pobjednici su osvojili besplatnu članarinu za sljedeću godinu. U sklopu proslave sudionici su na pozornici imali priliku prigodni program, plesati i pjevati. Za

⁷² Erl Šafar, M. Razvoj pokretne knjižnice u Republici Hrvatskoj. Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku , Odjel za kulturologiju : Matica hrvatska, Ogranak, 2017. Str. 136-137.

⁷³ Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Biščan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 82.

kraj je uz turističku zajednicu organiziran obilazak Grada Križevaca i njegovih kulturno-povijesnih znamenitosti, a proslava je završila uz prigodnu predstavu za djecu „Dašenjka“ u izvedbi dramske grupe „Čarobna škrinjica“.⁷⁴ Na ovaj način Knjižnica je proslavila rad i uspješno poslovanje svojeg projekta pokretne knjižnice. Kreativnim programom i proslavom obilježena je jedna godina rada, a uz to se korisnicima pružio način da izraze svoju kreativnost i zabave se. Uz to je knjižnica na zanimljiv način provela promociju nove usluge koju provodi i privukla nove potencijalne korisnike.

Tijekom 2010. godine bibliobus i dalje ima ista 22 stajališta. Iako se broj stajališta nije promijenio, broj korisnika jest. Pa tako sada bibliobus broji 668 članova koji su ga posjetili 4 312 puta te posudili 12 096 jedinica građe, a od toga 807 jedinica neknjižnice građe. Kroz godinu dana bibliobus je prošao 7 979 kilometara u 203,27 sati te je potrošio 1 010,17 litara disesela uz prosječnu potrošnju od 11,1 l/km.⁷⁵ Može se zaključiti kako je poslovanje bibliobusa nastavljeno na isti način, a povećani broj korisnika pokazuje zainteresiranost za ovakav način knjižnice i posuđivanja građe. Autor naglašava kako je križevački bibliobus razvio još jednu uslugu. U suradnji s Knjižnicom i čitaonicom „Fran Galović“ iz Koprivnice razvijena je usluga posudbe zvučnih knjiga za slijepe i slabovidne osobe. Ova usluga funkcionira na način da se zvučne knjige posude iz fonda matične knjižnice te se svakih 28 danas novi naslovi odvoze zainteresiranim korisnicima. Na ovaj način korisnicima je omogućen jednostavniji pristup zvučnoj građi što im omogućava korištenje navedene građe.⁷⁶ Navedena usluga pozitivan je primjer približavanja knjižnice korisnicima. Jedan o ciljeva knjižnice, a tako i bibliobusa, trebalo bi biti uključivanje u aktivnosti bibliobusa svih članova zajednice koji to žele. Zbog toga su usluge koje uključuju marginalizirane skupine korisnika vrlo važne. Na taj način pomaže se svim

⁷⁴ Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 83.

⁷⁵ Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 83-84.

⁷⁶ Kuzmić, I. Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. / uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012. Str. 84.

korisnicima pri uključivanju u aktivnosti bibliobusa, ali se i na neki način gradi društvo u kojemu su svi uključeni.

Tijekom godina usluga bibliobusa razvijala se i popularizirala. Autorica naglašava kako 2019. bibliobus uključuje 34 stanice koje se nalaze u 3 općine i 10 naselja na području Kalnika te 12 naselja na širem području Križevaca. Usluge bibliobusa koristi 656 korisnika, a u slučaju starijih korisnika, slabije pokretnih osoba, osoba s invaliditetom postoji mogućnost dolaska na vrata. Time se korisnicima koji nisu u mogućnosti olakšava pristup građi. Bibliobus ima zaposlenu jednu osobu vozača/pomoćnog knjižničara.⁷⁷ Vidljivo je kako se u devet godina broj korisnika malo smanjio, ali broj stajališta se povećao. Tako sada Bibliobusna služba uključuje puno veće područje i sadrži neke nove usluge. Rezultat je to stalnih napora koje Knjižnica ulaže u održavanje bibliobusa i njegovih aktivnosti.

Bibliobusna služba osigurala je pristup mnogim korisnicima koji prije pojave bibliobusa nisu imali knjižnicu u svojoj blizini. Veliki broj korisnika bibliobusa su učenici pa je važno spomenuti kako je bibliobus utjecao na njih. Autorica objašnjava kako su prije pojave bibliobusa učitelji područnih škola morali sami posuđivati knjige iz Gradske knjižnice. Pojavom bibliobusa njihov posao je olakšan te im se sada knjige dostavljaju na stajalište uz školu. Na taj način učenici su postali članovi knjižnice te sada dobivaju građu kojom se služe na nastavi, ali i građu za slobodno vrijeme. Autorica naglašava kako je bibliobus poboljšao kvalitetu života u manjim naseljima te utjecao na poticanje čitanja, informiranosti i obrazovanja.⁷⁸ Škole kao obrazovne ustanove imaju veliku potrebu za knjižničnom građom. S obzirom da se radi o školama na području bez stacioniranih knjižnica, pojava bibliobusa izuzetno je olakšala odvijanje nastave i nabavljanje potrebne literature. Pojava bibliobusa može se smatrati pozitivnim trendom jer se učenici na taj način susreću s knjižnicom, ali i imaju veći izbor građe. Učenicima se na taj način može ponuditi više naslova koji ih mogu zanimati i u slobodnom vremenu. Osim toga, redovno susretanje s pokretnom knjižnicom može pozitivno utjecati na razvijanje čitateljskih navika. S obzirom da se radi o uzrastu osnovne škole, vrlo je važno poticati čitateljske navike. Bibliobusna služba može biti velika pomoć u ostvarenju tog cilja.

⁷⁷ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 139.

⁷⁸ Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 140.

8. Zaključak

Može se zaključiti kako Koprivničko-križevačka županija ima razvijenu mrežu knjižnica. Radi se o jedinoj županiji na prostoru Republike Hrvatske koja ima bibliobusne službe u dvije različite knjižnice. Prva je Knjižnica i čitaonica „Fran Marković“ Koprivnica koja je ujedno matična županijska knjižnica. Njezina Bibliobusna služba započela je s radom 1979. godine kao prva u Županiji. Druga je Bibliobusna služba Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci koja djeluje od 2009. godine. Zbog svoje specifične geografije, područje Županije pogodno je za bibliobuse jer ne postoji dovoljan broj stacioniranih knjižnica. Pokretne knjižnice u Županiji tijekom godina postojanja razvijale su se i nadograđivale djelatnost novim uslugama i projektima. To se pokazalo uspješnim pa su bibliobusi i danas popularni. Najveći broj korisnika su djeca pa se zbog toga najveći broj stajališta nalazi uz škole i vrtiće. Problemi s kojima se susreću većinom su financijske prirode. Pa je tako koprivnički bibliobus već u lošem stanju te bi ga se trebalo mijenjati. Uz to problem je manjak djelatnika bibliobusa pa zbog toga nije moguće organizirati dvije smjene za dolazak bibliobusa.

9. Literatura

1. Erl Šafar, M. Razvoj pokretnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku , Odjel za kulturologiju : Matica hrvatska, Ogranak, 2017.
2. Izmjene Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // 17(2021).
3. Janeš-Žulj, M. Od ilirske čitaonice do Gradske knjižnice. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5530> (21.6.2021.).
4. Knjižnica danas. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. <http://www.knjiznica-krizevci.hr/html.asp?id=5330> (25.6.2021.).
5. Kratka povijest. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/o-nama/ko-smo/kratka-povijest/> (1.7.2021.).
6. Misija i vizija. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/o-nama/ko-smo/kratka-povijest/> (1.7.2021.).
7. Odjeli i službe. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/o-nama/ko-smo/kratka-povijest/> (1.7.2021.).
8. Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova / 10. Okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 4. festival hrvatskih bibliobusa „Od kočije do suvremenog bibliobusa“, Karlovac, 15. travnja 2011. ; uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 2012.
9. Sabolović-Krajina, D. Inovativnost u knjižnicama – primjer prakse Knjižnice i čitaonice “Fran Galović” Koprivnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1-2(2015), str. 305-319.
10. Smjernice za pokretne knjižnice / prerađeno izdanje priredila radna skupina IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Ianom Stringerom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
11. Šadek, V. Bibliobusna služba Koprivničko-Križevačke županije. // Podravina : časopis za multidisciplinarna istraživanja 4, 7(2005), str. 155-174.
12. Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice - bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979. - 2019. // Podravski zbornik 46(2020), str. 129-147.
13. Vugrinec, Lj. Pokretne knjižnice kao dio knjižnične mreže narodnih knjižnica u Hrvatskoj : stanje i razvojni planovi. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1-2(2015.), str. 221-240.
14. Vugrinec, Lj. Županijska matična služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 38(2012), str. 172-190.

Pokretne knjižnice Koprivničko-križevačke županije

Sažetak

Pokretne knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji pojavile su se 1979. godine kada je otvoren prvi bibliobus u sastavu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. Bibliobus obilazi stajališta u prigradskim naseljima, ali i naseljima i općinama u okolini Koprivnice. Tijekom postojanja mijenjala su se stajališta. Na početku se veliki broj stajališta nalazio uz poduzeća, dok je danas ostalo samo jedno takvo. Ipak, u današnje vrijeme najveći broj stajališta nalazi se kod vrtića i škola. Može se zaključiti kako su djeca najbrojniji korisnici ovog projekta te je zbog toga najveći dio usluge prilagođen upravo njima. Bibliobusna služba mijenjala je vozilo 2004., a zbog dotrajalosti postoji potreba za novim vozilom u današnje vrijeme. Druga pokretna knjižnica u Županiji je bibliobus u sastavu Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. Taj bibliobus otvoren je 2009. godine i od tada uspješno djeluje na širem području. Ove dvije pokretne knjižnice jedini su primjeri u Hrvatskoj gdje u jednoj županiji postoje bibliobusi u sastavu dviju knjižnica. Razlog tomu je specifičnost područja zbog kojeg se koprivnički bibliobus nije mogao koristiti na takvom terenu. Iz tog razloga osnovan je križevački bibliobus čije vozilo je kombi kojim se na lakši način može doći do svih udaljenih manjih naselja. Bibliobusi postojano djeluju na popularizaciji čitanja i omogućavanju korisnicima pristup svim potrebnim sadržajima i građi knjižnica.

Mobile libraries of Koprivnica-križevci county

Summary

Mobile libraries in Koprivnica-Križevci County appeared in 1979 when the first bibliobus was opened within the Library and Reading Room "Fran Galović" Koprivnica. The bibliobus visits stops in suburban settlements, but also in settlements and municipalities in the vicinity of Koprivnica. Attitudes have changed over the course of their existence. At the beginning, a large number of stops were located next to the companies, while today there is only one left. However, nowadays the largest number of stops are located in kindergartens and schools. It can be concluded that children are the most numerous users of this project and therefore most of the service is tailored to them. The bibliobus service changed the vehicle in 2004, and due to wear and tear, there is a need for a new vehicle nowadays. The second mobile library in the County is the bibliobus within the City Library "Franjo Markovic" Križevci. This bibliobus was opened in 2009 and has been operating successfully in the wider area ever since. These two mobile libraries are the only examples in Croatia where in one county there are bibliobuses within two libraries. The reason for this is the specificity of the area due to which the Koprivnica bibliobus could not be used in such terrain. For this reason, a bibliobus from Križevci was established, the vehicle of which is a van that can easily reach all remote smaller settlements. Bibliobuses are constantly working to popularize reading and provide users with access to all necessary content and library materials.